

FN:S GENERALSEKRETERARE RAPPORTERAR OM
Millenniemaålen

I SAMMANDRAG

I denna skrift ingår översättning, sammanfattning och bearbetning av följande rapport:
· Report of the Secretary-General: Strengthening efforts to eradicate poverty and hunger, including through the global partnership for development (E/2007/71).

Redaktör för skriftserien: Berith Granath

Översättning och sammanfattning: Lars Eriksson
Manus avslutat: 2007-08-30
Grafisk form: Tweed&Wognum
Foto omslag: Internationella arbetsorganisationen/M.Crozet
Tryck: AB Danagårds Grafiska, Ödeshög, 2007
Upplaga: 2 500
ISBN 91 7294 092 1

Svenska FN-förbundet
Box 15 115
104 65 Stockholm
Telefonnummer: 08 462 25 40
E-post: info@fn.se
Webbadress: www.fn.se

FN:S GENERALSEKRETERARE RAPPORTERAR OM

Millenniemaalen

Svenska FN-förbundet

Innehåll

Förord	3
FN:s generalsekreterare om millenniemålen	4
Sammanfattning av <i>Generalsekreterarens rapport:</i> <i>Behov av ökade insatser för utrotning av fattigdom och hunger,</i> <i>inklusive genom det globala partnerskapet för utveckling</i>	
FN:s utvecklingsagenda – millenniemålen i fokus	21
Millenniemålen	25

Länkar

Svenska FN-förbundet	www.fn.se
FN	www.un.org
FN:s nyhetsavdelning	www.un.org/news
FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC)	www.un.org/ecosoc
FN:s generalförsamling	www.un.org/ga
FN och millenniemålen	www.un.org/millenniumgoals
FN:s statistik om millenniemålen	http://mdgs.un.org/unsd/mdg
FN:s utvecklingsprogram (UNDP)	www.undp.org
UNDP:s Sverigekontor	www.undp.se
Svenska FN-förbundets och UNDP:s millenniemålskampanj	www.millenniemalen.nu

Förord

Svenska FN-förbundet har millenniedeklarationen som övergripande tema under innevarande verksamhetsperiod. Det innebär att FN-förbundet fokuserar på några av de sakområden som deklARATIONEN belyser, nämligen fred, säkerhet och nedrustning; utveckling och fattigdomsbekämpning; mänskliga rättigheter; demokrati och god samhällsstyrning; Afrika; ett starkare FN. Varje område är i sig oerhört omfattande och intressant att fördjupa sig i och bedriva opinionsbildning om. Det finns klara samband mellan de olika områdena, vilket är viktigt att lyfta fram. Som FN:s förre generalsekreterare Kofi Annan sagt ”utveckling är inte möjlig utan säkerhet, säkerhet är inte möjlig utan utveckling och ingetdera är möjligt utan mänskliga rättigheter”.

Millenniemålen skulle kunna vara en effektiv drivkraft för att utrota fattigdom, hunger och orättvisor i världen, som det var tänkt när världens stats- och regeringschefer samlades i FN år 2000 för att ge sina långtgående löften till världens medborgare.

Som generalsekreterarens rapport visar, finns det många framgångar att glädjas åt. Men sammantaget har alldeles för litet gjorts. Visst är det utmärkt att ministrar och andra representanter för FN:s medlemsländer samlas för att diskutera fattigdomsbekämpning och millenniemålen. Och att de bekräftar sina åtaganden och sin vilja att förverkliga millenniemålen. Men de flesta regeringar gör de facto inte tillräckligt i praktiken. Fattigdom och hunger kan inte utrotas enbart med ord, det krävs andra verktyg! Och verktygen finns i form av kunskaper, teknik och pengar.

Världen har inte råd, vare sig ekonomiskt eller mänskligt, att låta millenniemålen förbli ouppfyllda. Löftena som de rika länderna gett vid G8-möten, i EU-sammanhang och vid internationella konferenser måste infrias.

Som första land i världen antog Sveriges riksdag 2003 en sammanhållen politik för global utveckling vilken omfattar alla politikområden som rör omvärlden. Syftet med politiken är bland annat att den ska bidra till att millenniemålen nås. Fattiga människor och deras behov ska stå i fokus.

Svenska FN-förbundet följer och granskar hur Sveriges politik för global utveckling genomförs i praktiken. Vår förhoppning är att den utvecklas till ett effektivt verktyg i kampen mot fattigdom och hunger och för millenniemålen. Millenniemålen handlar till syvendes och sist inte om siffror och statistik utan om ett värdigt liv för miljontals människor.

BONIAN GOLMOHAMMADI
Generalsekreterare Svenska FN-förbundet

FN:s generalsekreterare om millenniemålen

Fattigdom och hunger, ett återkommande ämne för globala toppmöten och konferenser, orsakas av sociala, kulturella, politiska, miljömässiga och andra förhållanden. Följaktligen kommer ansträngningarna att utrota fattigdomen och hungern att kräva framsteg på en rad sammanhängande områden, såsom social integration, anständig sysselsättning, hållbar miljöpolitik och befolkningsutveckling. De omfattande åtgärderna som behövs för att utrota fattigdomen sammanfattas i millenniemålen.

Den första årliga utvärderingen på ministernivå som föreligger här (*se FN:s utvecklingsagenda – millenniemålen i fokus s 21*) utgör en möjlighet för alla intresserade att granska de resultat som hittills uppnåtts genom de insatser som gjorts för att nå målen. Syftet är att ta reda på om de överenskommelser och åtaganden som FN:s så kallade utvecklingsagenda bygger på efterlevs och om resultatet som uppnåtts är i nivå med de förväntningar som FN:s konferenser och toppmöten lett till.

Avsikten med denna rapport är att ge en bred översikt över framstegen. I många fall är det dock svårt att göra en global utvärdering av hur överenskomna riktlinjer följts och åtgärder genomförts. Å andra sidan består millenniemålen av konkreta delmål och mätbara indikatorer för att resultaten ska kunna utvärderas. Den statistik som nu finns ger oss möjligheter att studera förändringar i arbetet på att nå målen och utsikterna att nå dem sedan Millenniedeklarationen antogs.

Denna rapport¹⁾ kan läsas tillsammans med generalsekreterarens rapport "Förstärkning av ansträngningarna på alla nivåer för att främja fattigdomsinriktad ekonomisk tillväxt genom bland annat en rättvis makroekonomisk politik" (E/2007/68)¹⁾ och Rapporten om millenniemålen 2007¹⁾ som med hjälp av statistik visar läget för millenniemålen.

FRAMSTEG OCH UTMANINGAR FÖR ATT UTROTA FATTIGDOM OCH HUNGER OCH NÅ MILLENNIEMÅLEN

Ekonomisk tillväxt minskar fattigdom och hunger

Ekonomisk tillväxt är en nödvändig om än inte tillräcklig förutsättning för fattigdomsminskning i de flesta utvecklingsländer. Mellan 2004 och 2006 var den ekonomiska tillväxten i genomsnitt drygt 6 procent (*se tabell 1, s 5*). Under denna period bodde drygt 98 procent av befolkningen i utvecklingsländerna i områden där inkomsten per capita ökade. Två tredjedelar bodde i länder där inkomsten per capita ökade med mer än 3 procent. Tillväxten har varit störst i många av de länder som har den fattigaste befolkningen. I Kina och Indien har tillväxten varit hög och de minst utvecklade länderna har som grupp haft en snabbare tillväxt än utvecklingsländerna i allmänhet.

Antalet människor som lever på mindre än en dollar per dag i utvecklingsländerna minskade 2004 till färre än en miljard från 1,25 miljarder 1990, vilket innebar att andelen extremt fattiga människor i dessa länder minskade från 31,6 procent till 18,4 procent under

TABELL 1 EXEMPEL PÅ FRAMSTEG I UTVECKLINGSLÄNDERNA 2000-2006

	2000	2002	2004	2006
Ekonomisk tillväxt				
Procent per år	5,6	3,9	6,9	6,9
Fattigdom				
Människor som lever på mindre än en dollar per dag (miljoner)	1 120 ^{a)}	1 067	986	..
Andel av befolkningen i procent	22,3 ^{a)}	20,4	18,4	..
Fattiga som arbetar (en dollar per dag) (miljoner)	570	560	528	503
Sysselsättning				
Kvinnor i lönearbete (miljoner)	787	816	847	878
Män i lönearbete (miljoner)	1 255	1 299	1 347	1 394
Utbildning				
Inskrivning av flickor i grundskolan i procent	78,9	79,2	83,7	..
Inskrivning av pojkar i grundskolan i procent	85,5	85,4	87,9	..

^{a)} 1999

.. Uppgift saknas

Källor: World Economic Situation and Prospects 2007 (UN Publication) · Global monitoring Report 2007 (World Bank) · Millennium Development Goals database (<http://mdgs.un.org/unsd/mdg/data.aspx>)

TABELL 2 EXTREM FATTIGDOM I UTVECKLINGSLÄNDER, REGIONSVIS 1999-2004

	Antal (miljoner)			Andel av befolkningen (i procent)		
	1999	2002	2004	1999	2002	2004
Östasien	277	227	169	15,5	12,3	9,1
Östeuropa och Centralasien	18	6	4	3,8	1,3	0,9
Latinamerika och Karibien	49	48	47	9,7	9,1	8,6
Mellanöstern och Nordafrika	6	5	4	2,1	1,7	1,5
Sydasien	475	485	462	35,8	34,7	32,0
Afrika söder om Sahara	296	296	298	45,8	42,6	41,1
Totalt	1 120	1 067	986	22,3	20,4	18,4

Källa: Global Monitoring Report 2007 (World Bank)

samma period. Kina och andra länder i Östasien har visat att det är möjligt att väsentligt minska antalet extremt fattiga människor relativt snabbt (se tabell 2, s 5). På andra håll har däremot antalet extremt fattiga ofta ökat eller förblivit ungefär konstant, men andelen fattiga har börjat minska. Alla regioner utom Afrika söder om Sahara väntas nå målet att mellan 1990 och 2015 halvera den andel av befolkningen som lever i extrem fattigdom.

I de flesta regioner har befolkningstillväxten blivit långsammare, men fortsatt snabb befolkningstillväxt i Afrika söder om Sahara kommer att försämra möjligheterna att minska fattigdomen där. I framtiden kommer den förändrade åldersstrukturen att påverka fattigdom och hunger mer än befolkningsökningen. Men i Afrika söder om Sahara kommer befolkningsökningen att även fortsättningsvis vara snabb i alla åldersgrupper (se tabell 3, s 6), vilket kräver åtgärder på en rad områden för att möta utmaningarna.

Kamp mot fattigdom på landsbygden

I de flesta utvecklingsländer bor majoriteten av de fattiga människorna på landsbygden. De får sin försörjning, direkt eller indirekt, från jordbruket. För att minska fattigdomen och hungern är det därför nödvändigt att göra insatser på landsbygden. Jordbrukets andel av bruttonationalprodukten minskar i många utvecklingsländer och andelen av befolkningen som får större delen av sin försörjning från jordbruket minskar också men inte proportionerligt. Utveckling av jordbrukssektorn är nyckeln till en allmän minskning av fattigdomen.

Fattigdomsminskningen i utvecklingsländerna har haft ett nära samband med de statliga satsningarna på jordbruk och landsbygdsutveckling. I Asien har den snabba minskningen av fattigdomen och hungern förknippats med stora och ökande statliga anslag till jordbruket. I de centrala delarna av Afrika söder om Sahara minskade däremot det redan svaga offentliga stödet till jordbruket ytterligare under 1990-talet, trots fortsatt stort beroende av jordbruksproduktionen.

Ännu i dag ges jordbruket inte tillräckligt hög prioritet i de nationella utvecklingspla-

TABELL 3 BEFOLKNINGEN I UTVECKLINGSLÄNDER, UPPDELAD I ÅLDERSGRUPPER OCH REGIONER 2007 OCH 2015 (MILJONER)

	0-14 år		15-64 år		Över 65 år	
	2007	2015	2007	2015	2007	2015
Nordafrika	48	51	102	117	8	10
Afrika söder om Sahara	348	403	434	537	25	31
Latinamerika och Karibien	166	165	369	414	37	49
Östasien	290	270	1 008	1 059	113	144
Sydasien	535	543	1 025	1 200	78	99
Sydöstasien	163	162	377	426	32	40
Västasien	68	72	128	153	9	11
Stilla-havsområdet	4	4	6	7	0,3	0,4

Källa:

World Population Prospects: The 2006 Revision (United Nations) (<http://esa.un.org/unpp>)

nera vilket leder till fortsatt låga investeringar i jordbruket och landsbygdsutvecklingen. En höjning av produktiviteten inom jordbruket och av inkomsterna på landsbygden är på ett avgörande sätt beroende av säker tillgång till bevattning, utsäde, gödningsmedel, rådgivning, elektricitet och vägar. Men anslag till den fysiska infrastrukturen måste balanseras mot satsningarna på utbildning, hälsovård och sanitära anordningar. Dessutom måste det skapas jobb på landsbygden åt dem som lämnar jordbruket eller inte är permanent sysselsatta inom jordbrukssektorn.

I de flesta länder med ett stort antal människor som lever i fattigdom måste både de inhemska offentliga resurserna och det offentliga internationella biståndet till jordbruket och landsbygdsutvecklingen öka. Åtgärder måste målinriktas så att resurser, tillgångar (som tillträde till mark och säker besittningsrätt), tjänster, kunskaper och information når de fattigaste, bland dem kvinnor. Insatser för att förbättra produktiviteten i de små jordbruken är väsentliga men måste kompletteras med åtgärder som uppmuntrar utveckling av sektorer utanför jordbruket, särskilt små och medelstora företag. Världssamfundet bör bidra till förbättrade jordbruksmetoder genom utbildning, introduktion av alternativa grödor och väl fungerande teknik till låg kostnad. Dessa insatser bör genomföras i samverkan med de berörda fattiga.

Kamp mot fattigdom i städerna

Flertalet av de människor som flyttar till städerna hamnar i fattigdom och bidrar därmed till utbredning av slumområdena. Antalet människor som bor i slum och provisorisk bebyggelse beräknas nå 1,4 miljarder år 2020. I många utvecklingsländer är hälsostandarden och undernäringen i stadsområden jämförbar med, eller sämre än, förhållandena på landsbygden. Omfattande och okontrollerad inflyttning av människor till städer leder ofta till narkotikamissbruk, alkoholism, brottslighet och miljöförstöring.

I en del länder har politiskt engagemang, kombinerat med långsiktiga åtaganden och betydande offentliga satsningar på slumområden resulterat i förbättringar av levnadsvillkoren i slummen och förhindrat nya slumområden. Framstegen är tydliga och pekar på att målet, som är en minskning av antalet sluminvånare i världen med 100 miljoner till 2010, kommer att nås. I en del länder är myndigheterna ofta ovetande om hur stort problemet är med fattigdomen i städerna och slummens utbredning. Förhållandena i städerna är ofta inte centralmaktens sak utan hanteras var för sig av lokala och regionala myndigheter med olika lösningar för fattigdomsminskning, hälsovård och nutrition, vatten och sanitet, undervisning och utbildning. **Integrerade strategier för minskning av fattigdomen i städerna, inklusive förbättring och förebyggande av slumområden, måste införlivas i nationella utvecklingsstrategier och multilaterala och bilaterala biståndsstrategier och utvecklingsplaner.**

Antalet människor över 65 år väntas öka med mer än en fjärdedel i världens alla regioner mellan 2007 och 2015. Många av dessa människor har troligen inte haft möjligheter att planera för sina liv på äldre dagar. De flesta utvecklingsländer har inte infört allmän ålderspension som kan ge de äldre den finansiella stöd de behöver. Andra sociala program (till exempel hälsovård) är oftast inriktade på personer i yrkesverksam ålder. Det är därför troligt att det uppstår en växande grupp av äldre fattiga som måste förlita sig på familjens stöd. **När regeringar utarbetar sin politik och sina program mot fattigdom bör de fästa större**

vikt vid det växande antalet äldre personer. Regeringarna bör ta hänsyn till både de insatser som denna åldersgrupp kan göra för att millenniemålen ska nås och behovet av socialt skydd som de fattiga bland de äldre har.

Minskad hunger och undernäring

De tidigare framstegen med minskad hunger och förbättrad nutrition avstannade omkring 1990. Fortfarande är fler än 850 miljoner människor kroniskt hungriga. Nästan två tredjedelar av dem bor i Asien. Tre fjärdedelar av de hungrande bor på landsbygden, 60 procent är kvinnor och nästan en femtedel är barn under fem år. Detta understryker behovet av riktade insatser för dessa grupper. Världens försummelse att förse en så stor del av sin befolkning med tillräcklig föda är oacceptabel, eftersom problemet går att lösa.

I kristider kan hunger bero på att det inte finns mat att tillgå. Men i många fall är problemet fattigdom och att fattiga inte har råd att köpa mat. Subventionerad mat når inte alltid dem som bäst behöver den på grund av bristande effektivitet och svinn i distributionssystemet. Minskad inkomstfattigdom leder inte alltid till färre hungrande och undernärda. Detta visar hur komplicerat det kan vara att minska hunger och undernäring. Det visar också på behovet av program som är speciellt tillrättalagda för att lösa dessa problem. Att minska undernäringen kräver inte bara förbättrad livsmedelsdistribution utan också utbildning av de fattiga hur näringsstandarden kan förbättras.

Regeringar bör prioritera insatser och anslå medel för att utrota hunger och undernäring i alla länder. Detta kräver både långsiktiga investeringar i jordbruk och landsbygdsutveckling, som föreslagits ovan, och åtgärder för att omedelbart öka undernärda människors tillgång till mat (som mat för arbete, skolmatsprogram och andra insatser för livsmedelssäkerhet).

Ökad jämlikhet

Den ekonomiska ojämlikheten har ökat i världen under de senaste årtiondena. Klyftan mellan världens rikaste och fattigaste, räknad i antingen inkomst eller tillgångar, är stor och växande. Ojämlikheten råder även inom områden som hälsovård, utbildning och social trygghet. Demokratin har visserligen vunnit terräng men politisk ojämlikhet lever kvar eftersom många medborgare inte har något att säga till om vid beslut som rör deras egen välfärd. Könnsdiskriminering leder till ojämlikhet på i princip alla områden, vilket även andra former av diskriminering gör.

Flera av åtgärderna som vidtas för att minska ojämlikheten är desamma som krävs för att minska fattigdomen. Att ta itu med fattigdom som inte enbart beror på låg eller ingen inkomst har sannolikt flera fördelar. Erfarenheterna från Asien tyder på att det inte endast var relativt stor ekonomisk jämlikhet utan också en tidigt väl utvecklad social jämlikhet som bidrog till regionens framgångsrika utveckling.

Ett första steg för att minska ojämlika inkomster är att minska ojämlikheterna i möjligheter och tillgång till resurser. Allmän skolgång, hälsovård och social trygghet minskar social ojämlikhet. Allmän tillgång till utbildning och hälsovård är troligen den enskilt viktigaste möjligheten till ett

bättre liv som fattiga kan få. Utbildning bidrar både till ekonomisk jämlikhet och social integration. Jämlikhet främjas också genom att de fattigas röst blir hörd i demokratiska och decentraliserade beslutsprocesser där de fattiga är delaktiga.

Inkomster kan göras mindre ojämlika genom att alla som söker inkomstbringande sysselsättning har möjligheter att finna arbeten. **De som inte får arbete kan kompenseras för den uteblivna inkomsten genom offentliga transfereringar till de fattiga delarna av befolkningen från de rikare delarna. Transfereringarna kan vara antingen kontanter (till exempel arbetslöshetsunderstöd, familjestöd, pensioner etc.), subventioner eller in natura (exempelvis livsmedelshjälp).** Många utvecklingsländer har visat att det är möjligt att införa system för transfereringar trots hårt pressade offentliga resurser.

Nya jobb och anständigt arbete åt alla

De gynnsamma globala ekonomiska trenderna har inte lett till motsvarande tillväxt av sysselsättningen. Det totala antalet arbetslösa i världen nådde rekordnivån 195,2 miljoner 2006. Men andelen arbetslösa var oförändrad sedan året innan då den var 6,3 procent. För första gången någonsin var anställda inom servicesektorn (40 procent av arbetsstyrkan) fler än i jordbruket (38,7 procent av arbetsstyrkan). Framöver väntas antalet människor mellan 15 och 64 års ålder öka med 175 miljoner i Sydasiens, med 100 miljoner i Sydöstasien och Afrika söder om Sahara samt med 50 miljoner i Latinamerika. Detta leder till en betydande ökning av antalet arbetsökande i utvecklingsländerna.

De jobb som skapats under senare år har främst varit avsedda för utbildad arbetskraft. De fattigaste, med ingen eller låg utbildning har haft färre möjligheter till anställning. Men en viss förbättring har skett även för dem. Andelen anställda som tjänar mindre än en dollar per dag minskade med över 10 procent mellan 2000 och 2006 (se tabell 1, s 5). De flesta av dem kom att ingå i gruppen som tjänar mindre än 2 dollar per dag. Antalet personer i den gruppen ökade från 768 miljoner 2000 till 846 miljoner 2006.

Utvecklingsländernas befolkning i yrkesverksam ålder växer snabbt och kraftigt. I dessa länder finns redan ett stort antal arbetslösa och arbetande fattiga. Det kräver att regeringarna i alla regioner inkluderar full och produktiv sysselsättning som ett viktigt mål i sina utvecklingsstrategier. Världssamfundet bör bidra till att målet nås genom att skapa globala ekonomiska möjligheter, bland annat genom handelsförhandlingar, som genererar sysselsättning i utvecklingsländerna.

Av världens arbetslösa är 44 procent unga människor. Många unga, särskilt de som lever i fattigdom i utvecklingsländer, har svårt att få arbete på grund av antingen otillräcklig utbildning och yrkeserfarenhet, ett yrke som inte efterfrågas eller brist på information om lediga arbeten. **Nationella handlingsplaner för sysselsättning av unga, till exempel sådana som genomförs av länderna i Nätverket för jobb åt ungdomar, kan bidra till att skapa arbetstillfällen för unga kvinnor och män. Regeringar bör ordna utbildning av unga människor så att de kan skaffa sig de yrkeskunskaper de behöver för att efterfrågas på arbetsmarknaden och stärka deras förmåga att starta och driva företag.**

Jämställdhet och mer makt åt kvinnor

Det är svårt att göra en global bedömning av vilka framsteg som gjorts för förbättrad jämställdhet mellan kvinnor och män och ökad makt åt kvinnor. Men det är uppenbart att förbättringar sker på många håll. Kvinnors inflytande i politiken växer, även i de högsta politiska organen. Kvinnors tillträde till den betalda arbetskraften har ökat. Men det är fortfarande stora variationer i kvinnors andel av arbetskraften. Flera länder har lagstiftat och infört reformer för att stärka kvinnors rätt att äga mark och andra produktionsresurser, bland annat genom rätt att arva. Negativt är att våld mot kvinnor och flickor fortfarande är vanligt.

Inom utbildningens område görs framsteg mot jämställdhet, vilket lägger en nödvändig grund för ökad jämställdhet och mer makt åt kvinnor i nästa generation. Trots detta har världen misslyckats att nå millenniemålet om jämställdhet i intagningen till grundskolan senast 2005 (se tabell 1, s 5). Men i stora delar av Latinamerika och i Öst- och Sydostasien har pojkar och flickor samma möjligheter att gå i grundskolan. I andra regioner har klyftan mellan könen minskat betydligt sedan år 2000. Men pojkar favoriseras fortfarande, särskilt i Stillhavsområdet, Västasien, Sydasien och Afrika söder om Sahara.

Trots framsteg förblir jämställdhet och makt åt kvinnor ett ouppnått mål. Jämställdhet är också en viktig förutsättning för fattigdomsminskning, globalt och nationellt, inte bara för kvinnorna själva utan också för deras familjer, särskilt deras barn. **Jämställdhet mellan könen och mer makt åt kvinnor bör ingå i alla nationella utvecklingsstrategier som också bör identifiera åtgärder som stärker den rådande trenden i riktning mot jämställdhet. Det är framför allt viktigt att säkerställa lika tillgång till utbildning på alla nivåer för kvinnor och flickor för att öka kvinnors makt och minska fattigdom och hunger.**

Utbildning och läskunnighet

Sedan år 2000 har millenniemålet om grundskoleutbildning kommit allt närmare. Andelen barn som skrivs in i skolan och som fullbordar grundskoleutbildningen har vuxit snabbare än någonsin tidigare. Nettoinskrivningen i utvecklingsländernas skolor har under de fyra åren mellan 2000 och 2004 varit större än under hela 1990-talet. I flera regioner och länder är redan alla, eller nästan alla, barn i skolåldern inskrivna. Framstegen har varit störst i länder med mycket låg nettoinskrivning. I de minst utvecklade länderna ökade inskrivningen från 52 procent 1991 till 60 procent 2000 och 69 procent 2004. I Afrika söder om Sahara har fler än tio länder ökat inskrivningen med mer än 15 procentenheter sedan 2000.

Trots dessa framgångar finns det fortfarande länder i Afrika söder om Sahara där färre än ett av två barn är inskrivna i grundskolan. Många andra länder i regionen har också lång väg kvar innan alla barn får grundskoleutbildning. Afrika söder om Sahara står inför utmaningen att öka andelen inskrivna barn samtidigt som antalet barn i skolåldern växer (se tabell 3, s 6). Regionens egna resurser är begränsade och den kan inte nå målet utan betydande bistånd utifrån.

Löftet om ökat bistånd till Afrika söder om Sahara måste uppfyllas och biståndet måste vara långsiktigt. Afrikanska stater och deras samarbetspartner måste göra ytterligare ansträngningar för att alla barn i skolåldern oavsett var de bor ska skrivas in i skolan. Där detta mål har nåtts kan

åtgärder vidtas för att fler ungdomar ska få gymnasial och högre utbildning och för att förbättra kvaliteten på undervisningen på alla nivåer. Större uppmärksamhet bör ägnas undervisning i naturvetenskap och teknik från de första skolåren.

Bättre hälsa

HIV/AIDS Antalet människor som infekteras med hiv är omkring 4 miljoner varje år. Det innebär att antalet hivinfekterade fortsätter att öka. 40 procent av dem som smittades 2006 var unga människor. Av dem som lever med hiv är 48 procent kvinnor.

Antalet patienter i utvecklingsländerna som behandlas med bromsmediciner mot hiv/aids har mångdubblats under senare år, men antalet personer som behöver sådan behandling ökar snabbare än tillgången på medicinerna. Antalet personer som dör av aids har därför fortsatt att växa. Positivt är att pågående program visar resultat. I fler länder i Afrika söder om Sahara minskade andelen ungdomar som har sex före 15 års ålder. Förekomsten av hiv hos unga minskade och användning av kondom ökade under 2006. Dessutom har vissa framsteg gjorts i utvecklingen av ny teknik för förebyggande av sjukdomen. Nya finansiella resurser har gjorts tillgängliga för kampen mot pandemin, vilket är viktigt. **Utvecklingsländer och deras samarbetspartner bör göra sitt yttersta för att senast 2010 nå målet allmän tillgänglighet till program för förebyggande av hiv samt behandling av och stöd till drabbade, enligt beslut av FN:s världstoppmöte 2005.**

TUBERKULOS Antalet fall av tuberkulos har stabiliserats eller börjat minska i alla regioner. Den globala epidemin kan vara på väg att avta vilket skulle betyda att millenniemålet för denna sjukdom nås. Trots den minskade förekomsten innebär befolkningsökningen att antalet nya fall ökade en aning 2005 till uppskattningsvis 9 miljoner av vilka 7,4 miljoner inträffade i Asien och Afrika söder om Sahara. Totalt dog 1,6 miljoner människor av sjukdomen 2005, bland dem 195 000 patienter som var hivinfekterade. I och med att spridningen av denna sjukdom hejdat **bör utvecklingsländer och deras samarbetspartner sträva efter att halvera antalet fall av tuberkulos till 2015.**

MALARIA Ökad uppmärksamhet och finansiering har bidragit till omfattande insatser för malariakontroll under de senaste åren. I en del länder har användningen av myggnät som behandlats med insektsdödande medel ökat. Men endast ett fåtal länder i Afrika söder om Sahara kom i närheten av målet att 60 procent av hushållen skulle ha tillgång till impregnerade myggnät. Ett mål som sattes upp av det afrikanska toppmötet om malariakontroll 2000. Ett nytt mål på 80 procents täckning har satts upp för 2010. En undersökning av hushållens användning av myggnät visar att barn på landsbygden, där malaria är mest utbredd, har 40 procents sämre tillgång till myggnät än barn i städerna. En följd av detta är att malaria fortsätter att döda ett stort antal barn.

Den internationella finansieringen av malariakontroll har ökat tiofaldigt under det senaste årtiondet. Men fortfarande är den lägre än det uppskattade behovet på 3 miljarder dollar i de hårdast drabbade länderna. Att internationellt överenskomna utvecklingsinsatser inte kan verkställas på grund av bristande finansiering är vanligt. Millenniemålen som rör utbildning och hälsa är starkt underfinansierade.

Det krävs ett förnyat åtagande för att minska det stora antalet dödsfall i malaria och de allvarliga

konsekvenser sjukdomen leder till för de drabbade och samhället. I det fortsatta arbetet måste landsbygden prioriteras.

BARNADÖDLIGHET Barnadödligheten har minskat i många utvecklingsländer, delvis som ett resultat av omfattande vaccinationsprogram. Dödsfall i mässling bland barn under fem års ålder har till exempel minskat med uppskattningsvis 60 procent sedan 1999 tack vare ökad vaccination mot sjukdomen. Icke desto mindre har barnadödligheten ökat i en del länder. Hiv/aids har varit en bidragande faktor i många länder. I andra har väpnade konflikter varit den främsta orsaken till ökad barnadödlighet.

Målet att halvera barnadödligheten kommer sannolikt inte att nås i särskilt många länder. Barnadödligheten kan dock minska genom satsningar på vaccinationer, behandling med socker-salt-lösning mot diarréer, impregnerade myggnät och olika antibiotika. Varför inte detta sker i större omfattning beror vanligtvis på att det saknas resurser.

MÖDRADÖDLIGHET Mödradödligheten ligger kvar på ungefär samma oacceptabelt höga nivå i flertalet låginkomstländer. En orsak till detta är att de mest effektiva åtgärderna mot dödligheten, särskilt direkt före och under själva förlossningen bland annat i form av en utbildad barnmorska, inte bara kräver finansiella resurser utan också utbildad personal. **Detta understryker behovet av utbildning för medicinsk och paramedicinsk personal.**

FN:s världstoppmöte efterlyste insatser som snabbt kan ge resultat. Det finns flera exempel på att sådana insatser inom hälsovård och utbildning verkligen ger positiva resultat som också är mätbara. Men dessa insatser ska inte ses som alternativ utan snarare som komplement till de mer långsiktiga investeringarna i mänskligt och fysiskt kapital och till strukturella reformer som är nödvändiga för att tillförsäkra alla människor tillgång till social service. **Utvecklingsländer och deras samarbetspartner måste öka sina insatser för att bygga upp grundläggande utbildnings- och hälsovårdssystem.**

Hållbar utveckling

Under de senaste 15 åren har världssamfundet antagit ett flertal överenskommelser om skydd av miljön. Ändå pågår förstörelsen av miljön på flera sätt. Ökenutbredningen fortsätter, förvärrad av extremt väder. Världens skogsarea minskade med omkring 7,3 miljoner hektar per år under perioden 2000-2005. Förlusten av arter är större än någonsin förr. Antalet överexploaterade och utarmade fiskbestånd tycks ha stabiliserats sedan 1990-talet men det finns små marginaler för utökad fiske. Miljöförstörelsen beror till stor del på ohållbara konsumtions- och produktionsmönster i de industrialiserade länderna.

Nationella handlingsplaner för att minska miljöförstöring bör integreras i de nationella utvecklingsstrategierna, inte bara av miljöhänsyn utan som en del av kampen mot fattigdomen och för hållbar utveckling på lång sikt. Staterna bör stärka sina nationella och internationella ansträngningar för hushållningen, bevarandet och den hållbara utvecklingen av skogar, strikt implementera de internationella överenskommelserna som rör fisket, efterleva förpliktelserna i konventionen om biologisk mångfald och fortsätta att upprätta naturskyddsområden.

Klimatförändringar (jordens uppvärmning) anses för närvarande vara det största hotet mot miljön och en försvärande faktor för en hållbar utveckling. I en serie om tre rapporter som publicerades 2007 har FN:s klimatpanel (IPCC) fastställt att jordens uppvärmning sker

snabbare än man tidigare trott och att det huvudsakligen beror på mänskliga aktiviteter. IPCC har också dragit slutsatsen att om nuvarande produktions- och konsumtionsmönster tillåts fortsätta utan ändring kommer temperaturen att stiga till nivåer som påverkar miljön och tillfogar den sannolikt oreparabla skador vid slutet av århundradet. Kostnaderna för åtgärder som motverkar denna trend skulle troligen bli lägre än kostnaderna för de skador som skulle uppstå utan åtgärder, anser panelen.

IPCC har påpekat att industriländerna historiskt och för närvarande bär det största ansvaret för den allt svårare situationen, men att de negativa konsekvenserna sannolikt blir störst för de fattigaste länderna och folken som minst har bidragit till att situationen uppkommit. Fattiga länder och fattiga människor är svårt utsatta för stigande havsnivåer som förutsagts och är i hög grad beroende av jordbruk och andra verksamheter som till stor del styrs av klimatet. Samtidigt saknar de resurser till att vare sig förbereda sig för klimatförändringarna eller hur de ska hantera effekterna av dessa. **Det föreligger alltså ett brådskande behov av att reaktivera och få med fler aktörer i den multilaterala processen om klimatförändringen så att förhandlingarna enligt FN:s klimatkonvention leder till omedelbara, effektiva och tidsbestämda insatser av världssamfundet för att motverka klimatförändringen.**

Demokrati och god samhällsstyrning

De flesta utvecklingsländer har fortsatt sina försök att förbättra samhällsstyrningen. Men det är svårt att bedöma hur mycket som har gjorts och vilka resultat som nåtts. Demokrati har dock vunnit mycket terräng i många utvecklingsländer. Mänskliga rättigheter och rättssäkerhet har kommit allt mer i fokus. I flera länder har det civila samhället och allmänheten fått större möjligheter att delta i beslut som rör samhällsutvecklingen, inte bara genom parlamentariska processer utan också delaktighet i beslutsfattande på lokal nivå. I nästan alla utvecklingsländer har den offentliga sektorn reformerats för att öka effektiviteten och minska korruptionen. Många utvecklingsländer har ratificerat FN:s konvention mot korruption. **Utvecklingsländernas regeringar bör fortsätta sina ansträngningar att förbättra samhällsstyrningen lokalt, regionalt och nationellt.**

Sedan Millenniedeklarationen antogs har utvecklingsbiståndet förändrats radikalt. Från att tidigare ha getts på givarnas villkor till att mottagarna nu har det fulla ansvaret för hur biståndet ska användas. Men många utvecklingsländer saknar fortfarande kapacitet på nationell och lokal nivå för att kunna axla ansvaret på ett effektivt sätt. Det saknas både kompetent personal och tillförlitlig data för att kunna identifiera behov, formulera strategier och utvärdera framsteg. **Länder som tar emot bistånd måste få möjlighet att bygga upp sin kapacitet, bland annat vad gäller statistik, för att fullt ut kunna ta ansvar för de nationella utvecklingsstrategierna. Utvecklingsländernas samarbetspartner bör bistå denna kapacitetsuppbyggnad.**

Det blir allt mer erkänt att de fattiga själva och det civila samhället måste vara delaktiga i program och insatser för att fattigdomen ska kunna utrotas. Rådslag med allmänheten har prövats i en del länder men mer behöver göras i de flesta länder. **Stater måste utveckla metoder för hur fattiga människor ska kunna bli delaktiga i beslut som rör de tjänster som samhället tillhandahåller.**

Utvärdering av framsteg mot millenniemålen

Det har visat sig svårt att få fram den information som behövs för utvärdering av de internationella framstegen mot millenniemålen. Bristen på tillförlitlig data i flertalet utvecklingsländer har blivit uppenbar. För att kunna mäta framsteg och bakslag i arbetet med millenniemålen måste den nationella statistiken förbättras snarast. En grupp internationella organisationer och nationella statistikkontor har därför utarbetat och antagit en handlingsplan för hantering av statistik. **Industriländer och utvecklingsländer samt berörda internationella organisationer bör säkerställa att planen genomförs.**

Vid FN:s världstoppmöte 2005 beslöt deltagarna att komplettera millenniemålen med ytterligare fyra delmål:

- Full och produktiv sysselsättning och anständigt arbete för alla, inklusive kvinnor och unga människor.
- Alla ska ha tillgång till reproduktiv hälsovård senast år 2015.
- Alla som behöver ska ha tillgång till behandling av hiv/aids senast år 2010.
- Minskningen av den biologiska mångfalden ska avstanna markant senast år 2010.

De nya delmålen med mätbara indikatorer kommer att presenteras och diskuteras på generalförsamlingens möte 2007.

DET GLOBALA PARTNERSKAPET FÖR UTVECKLING MÅSTE STÄRKAS

Slutdokumentet som antogs vid den internationella konferensen om finansiering för utveckling som hölls i Monterrey i Mexico 2002 bekräftade betydelsen av ökat bistånd för utveckling i fattiga länder. Förutom det offentliga biståndet innehöll slutdokumentet även krav på skuldlättnader, gynnsammare handelsvillkor, överföring av teknologi samt ett effektivare globalt samarbete.

Statligt utvecklingsbistånd

2006 minskade det statliga biståndet från industriländerna till 103,9 miljarder dollar, en nedgång med 5,1 procent jämfört med 2005 (se tabell 4, s 15). Däremot ökade biståndet räknat som andel av de industrialiserade ländernas bruttonationalinkomst till 0,30 procent 2006, jämfört med 0,22 procent 2000. Den stora ökningen av det statliga biståndet 2005 berodde främst på skuldavskrivningar (mest för Irak och Nigeria, bland annat efterskänkta USA Iraks hela skuld) och humanitärt bistånd efter tsunamin.

Inför FN:s världstoppmöte 2005 lovade 15 EU-medlemmar att öka det statliga biståndet till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten före 2015. Medlemmarna i G8-gruppen utlovade en fördubbling av sitt bistånd till Afrika före 2015. Men trots den positiva trenden sedan 2002 är det fortfarande långt kvar till den utlovade höjningen under perioden 2006-2010. Uppskattningsvis behövs 150 miljarder dollar för att nå millenniemålen 2015. Det statliga biståndet är fortfarande långt från målet 0,7 procent av bruttonationalinkomsten. Givarländerna måste öka biståndet betydligt för att kunna nå detta mål.

Sedan Millenniedeklarationen antogs har endast ett land, nämligen Luxemburg, anslutit sig till dem som anslår minst 0,7 procent av sin bruttonationalinkomst till statligt bistånd.

Det totala antalet är därmed fem (Danmark, Luxemburg, Nederländerna, Norge och Sverige) av 21 DAC-länder. Bortsett från skuldavskrivningar var flödet av statligt bistånd till Afrika söder om Sahara i stort sett oförändrat under 2006. Det visar att givarländer som åtog sig att fördubbla biståndet till Afrika före 2010 måste skynda sig för att kunna infria sina löften. Det statliga biståndet till de minst utvecklade länderna var endast 0,08 procent av de industrialiserade ländernas bruttonationalinkomst 2005, ungefär hälften av målet. Sju givarländer nådde målet 0,20 procent och ytterligare två målet 0,15 procent till de minst utvecklade länderna.

TABELL 4 EXEMPEL PÅ GLOBALT PARTNERSKAP FÖR UTVECKLING 2000-2006

	2000	2002	2004	2005	2006
Finansiella flöden (miljarder dollar)					
<i>Bistånd från DAC-länder till alla utvecklingsländer</i>					
Bilateralt utvecklingsbistånd	32,1	33,4	44,8	55,2	48,9
Humanitärt bistånd	2,2	2,8	5,2	7,2	7,8
Skuldavskrivningar	1,8	4,6	4,3	22,7	19,2
Bidrag till multilaterala organisationer	17,7	17,5	25,1	24,6	28,1
Totalt bistånd (löpande priser)	53,7	58,3	79,4	106,8	103,9
Gåvobistånd från enskilda organisationer	6,9	8,8	11,3	14,7	..
<i>Andra finansiella flöden</i>					
Nettoflöden från multilaterala utvecklingsbanker	9,2	1,2	3,0	4,4	..
Kostnader för FN-systemets operativa verksamhet	6,8	7,6	10,3	12,6	..
Utländska direktinvesteringar	165,9	155,7	216,8	280,8	325,0
Lån och aktieinvesteringar från privata sektorn	20,5	12,1	194,9	270,5	318,0
Migranters/gästarbetares remitteringar	85,6	113,4	160,4	188,0	200,0
Kostnader för skulder som andel av exportintäkter (%)					
De svårast skuldsatta fattiga länderna (HIPC-initiativet)	12,6	8,9	7,2	6,0	..
Utvecklingsländer exklusive HIPC-länderna	12,6	11,5	8,1	7,4	..
Hinder för utvecklingsländers export					
<i>Industriländers genomsnittliga tullar på import från utvecklingsländer (procent)</i>					
Jordbruksprodukter	9,4	9,5	9,2	8,9	..
Textilier	6,6	6,0	5,2	5,3	..
Konfektion	10,8	10,7	9,2	8,9	..

.. Uppgift saknas

Källor:

- Database on Aid from Members of the Development Assistance Committee (DAC) (www.oecd.org)
- World Development Indicators 2007 (World Bank)
- Comprehensive Statistical Analysis of the financing of operational activities of the United Nations Development System (United Nations document A/62/74-E/2007/54)
- Global Monitoring Report 2007 (World Bank)
- Millennium Development Goals database (<http://mdgs.un.org/unsd/mdg/data.aspx>)

Det är redan tveksamt om de mål som en del givarländer offentliggjorde 2005 för sitt statliga bistånd 2010 och 2015 kan nås. Aktuella uppskattningar av OECD av det statliga biståndsflödet under den närmaste framtiden (baserade på uppgifter från givarländerna) antyder att betydande ökningarna måste göras vid slutet av perioderna för att målen ska nås. Sådan oregelbundenhet i biståndsflödet försvårar utvecklingsarbetet i mottagarländerna.

Efter en lovande början behöver givarländerna återuppliva Millenniedeklarationens anda och nå sina utlovade mål för det statliga biståndet som bör vara fortlöpande, förutsägbart och garanterat. Varje givarland skulle kunna göra en plan för de årliga anslagen till bistånd åt varje mottagarland i syfte att det totala statliga biståndet ska nå de uppsatta målen 2010 och 2015. Med tanke på den speciella roll som multilateralt bistånd spelar bör staterna öka sina bidrag till FN:s program och fonder och till FN-systemets övriga operationella verksamheter, bland annat den femtonde påfyllnaden av Internationella utvecklingsfonden (IDA).

Det internationella utvecklingssamarbetet har fokuserats i allt högre grad på de fattigaste länderna och folken, vilket delvis visar sig i att det statliga biståndet till de minst utvecklade länderna mer än fördubblades mellan 2000 och 2005. De internationella finansiella institutionerna har i sina biståndsprogram ägnat sig mer åt fattigdomsminskning. En rad givarländer har ändrat sitt bistånd i samma riktning. Men en betydande del av världens fattiga lever i medelinkomstländer. Den globala kampen mot fattigdomen kan lyckas endast om fokuseringen på ”de fattigaste” inte innebär att fattigdomen i andra utvecklingsländer försummas.

Frågan om biståndets effektivitet måste förbli central. Eftersom det är nödvändigt att behålla skattebetalarnas stöd i de rika länderna måste biståndet skötas på ett sätt som ger påtagliga resultat. Endast så kan stödet säkras för en ökning av biståndet.

Skulder till utlandet

Minskningen av utvecklingsländernas skulder till utlandet har kommit en bit på väg, särskilt för de fattigaste genom implementeringen av Internationella valutafondens och Världsbankens initiativ för skuldlättnader för de svårast skuldsatta fattiga länderna och initiativet för multilaterala skuldlättnader från 2005 (se tabell 4, s 15). En anledning till oro är att skulderna börjar öka igen i länder som nått gränsen för skuldavskrivningar. Enligt Världsbankens utvärdering av det förstnämnda initiativet har 11 av 13 länder som lämnat uppgifter åter fått problem med skulder sedan de inte längre omfattas av initiativet.

Många utvecklingsländer, särskilt medelinkomstländer som inte fått skuldlättnader, är fortfarande ohållbart skuldsatta. **Alla fordringsägare bör fortsätta att lätta bördan för länder som är ohållbart skuldsatta. Samtidigt är det viktigt att utvecklingsländer har möjlighet att låna till finansiering av hållbar ekonomisk tillväxt och utveckling utan att riskera att skulderna blir ohållbara i framtiden.**

Utländska direktinvesteringar

Flödet av privat kapital till utvecklingsländer har ökat kraftigt sedan 2000. Genom dessa flöden har utländska direktinvesteringar delvis ersatt offentliga lån till investeringar. De

privata direktinvesteringarna har i stort sett fördubblats mellan 2000 och 2006 till ungefär 360 miljarder dollar årligen. Större delen av investeringarna görs dock i en liten grupp av länder som har en betydande och stabil tillväxt. Dessa länder har en väl utvecklad nationell investeringspolitik som också stärker den inhemska kapitalbildningen. En del utvecklingsländer, särskilt Kina och Indien, har själva börjat investera i andra utvecklingsländer där direktinvesteringar inte gjorts i någon större omfattning tidigare. Flödet av kapital för direktinvesteringar från utvecklingsländer har ökat till omkring 120 miljarder dollar 2006.

Den ökande globala efterfrågan på mineraler har nyligen lett till ett återuppväckt intresse för utländska direktinvesteringar i gruvindustrin. Utländska investeringar i infrastruktur har också ökat i en del utvecklingsländer. Men drastiska nedskärningar i de offentliga investeringarna i infrastruktur har inte kompenseras av privata satsningar. De offentliga investeringarna i sådana projekt måste återupptas.

Överföringar av pengar

Migranternas överföringar av pengar (remitteringar) till sina familjer i utvecklingsländer har ökat anmärkningsvärt och uppgick till ungefär 200 miljarder dollar 2006 (se tabell 4, s 15). Detta flöde är geografiskt koncentrerat till länder som har många medborgare utomlands där de är gästarbetare. Remitteringarna är ett komplement till men inte en ersättning för statligt bistånd eftersom de har en annan funktion. Gästarbetarens remitteringar sänds direkt till fattiga människor och tjänar antingen som ett tillskott till en familjs ekonomi eller som en källa till investeringar i hus, utbildning och hälsovård. I en majoritet av fallen bidrar remitteringarna till fattiga familjers överlevnad och inte till nationell utveckling i form av investeringar i produktiva företag, sysselsättning och infrastruktur.

Både industriländer och utvecklingsländer bör, i samarbete med finansiella mellanhänder, fortsätta att underlätta flödet av gästarbetarens överföringar av pengar till hemländerna. Dessa flöden kan bidra till hemlandets utveckling, bland annat minskad fattigdom, om mottagarländerna kan erbjuda möjligheter till investeringar och kapitaltillväxt så att pengarna inte används enbart till konsumtion.

Gåvor från privata stiftelser och enskilda organisationer i de industrialiserade länderna har också ökat under de senaste åren. Men offentlig statistik visar att det totala beloppet uppgår till endast omkring 15 miljarder dollar. Brister i rapporteringen kan dock innebära att det verkliga beloppet är något högre. Bidragen från enskilda organisationer och fonder för särskilda ändamål är ett uttryck för allmänhetens engagemang i kampen mot fattigdomen i världen. Stiftelser för välgörenhet baserade på personlig rikedom har blivit en mätbar och pådrivande faktor i utvecklingssamarbetet.

Partnerskap mellan det allmänna och det privata

Vid sidan av och ibland som del av utländska direktinvesteringar ingås allt fler partnerskap mellan privata företag och andra utvecklingspartner i utvecklingsländerna. En del av dem är kommersiella företag där risken delas mellan privata ägare och staten. De finns inom områden som transporter, infrastruktur, kommunikationer och energi. I en del fall engagerar sig företag i partnerskap och liknande verksamheter av rent idealistiska skäl

eller vilja att ta ett socialt ansvar. Det finns också företag som kombinerar kommersiella och idealistiska motiv genom att sälja produkter och tillhandahålla tjänster som svarar mot otillfredsställda sociala, ekonomiska eller miljöanknutna behov.

Dessa insatser får dock inte befria regeringar från deras ansvar att möta befolkningens behov, särskilt eftersom en del av verksamheten bedrivs främst i den privata sektorns intresse snarare än för det allmänna bästa. Partnerskap med många intressenter ger anledning att diskutera frågor om öppenhet och möjlighet att utkräva ansvar. Det måste finnas både ett individuellt och ett kollektivt ansvarstagande i partnerskapen. **Alla som deltar i ett partnerskap mellan privata intressenter och samhället bör se till att deras verksamhet till fullo beaktar principen om nationellt ägande av utvecklingsstrategier och att de driver sina företag med full insyn och möjlighet att ställas till svars.**

Internationell handel

Bristen på framsteg i Världshandelsorganisationens Doharunda av förhandlingar som startade 2003 har varit en stor besvikelse. Å andra sidan har tullarna som industrialiserade länder lägger på varor från utvecklingsländer blivit något lägre, bland annat på varor som är särskilt viktiga för utvecklingsländernas export (se tabell 4, s 15).

Doharundan är ett viktigt inslag i det globala partnerskapet för utveckling. Tillfället som nu finns att ta itu med svårigheterna får inte missas. Men staterna får inte, i sina försök att bli överens, bortse från det ursprungliga och övergripande syftet med förhandlingarna, nämligen att den internationella handeln ska bli mer fördelaktig för utvecklingsländerna.

Sedan dessa handelsförhandlingar sattes igång har det blivit alltmer uppenbart att många utvecklingsländer inte skulle kunna utnyttja de tillfällen som de nya handelsvillkoren skulle erbjuda utan bistånd utifrån till uppbyggnad av nödvändig infrastruktur och utveckling av ny kapacitet för att kunna förse exportmarknader med varor. Ökat ”bistånd för handel” har erkänts som ett värdefullt komplement till Dohaförhandlingarna. **Den finansiering som erbjuds inom ”bistånd för handel” bör ges vid sidan av allt övrigt offentligt bistånd och bör endast användas till sådana reformer och investeringar som underlättar deltagande i den globala ekonomin. Dessa program bör utformas i överensstämmelse med det mottagande landets övergripande utvecklingsstrategi och bör inte bli föremål för nya villkor eller fler begränsningar av landets egen politik.**

Vetenskap och teknik

Det pågår en snabb teknisk utveckling över hela världen men endast i blygsam omfattning gynnar den världens fattiga. Det beror på att den tekniska utvecklingen finansieras av kommersiella krafter. **Utvecklingsländer bör därför bygga upp egen kapacitet inom vetenskap och teknik för att kunna tillfredsställa sina egna behov, särskilt de fattigas behov.** De flesta utvecklingsländer har inte en sådan kapacitet. Deras utmaning är att snarast möjligt tillägna sig, anpassa, använda och förbättra teknik som redan finns att tillgå på andra håll. För att det ska lyckas måste formella och kommersiella hinder som skyddar den intellektuella äganderätten undanröjas och ett balanserat system för intellektuell äganderätt utvecklas.

I några få fall har marknadskrafterna själva introducerat ny teknik som gynnar de

fattiga. Den snabbt tillgängliga men begränsade användningen av informations- och kommunikationsteknik i utvecklingsländer har till exempel tillkommit utan medverkan av den offentliga sektorn med undantag av den lagstiftning som reglerar tekniken. I början av 2008 kommer det att finnas mer än 3 miljarder mobiltelefoner och 1 miljard fasta telefonlinjer i världen.

Sannolikt kommer målet som sattes upp av världstoppmötet 2005 om informationssamhället – att hälften av världens befolkning ska ha tillgång till tekniken – att nås. Tillgången till Internet har också ökat snabbt i utvecklingsländerna. Men framtiden för nätet är mer ovisst än för mobiltelefonerna på grund av behovet av investeringar i bredband. I många fall är företagen som erbjuder dessa tjänster från utvecklingsländer. Relativt sett har framstegen varit snabbast i några av de fattigaste länderna där användningen av mobiltelefoner gjort det möjligt att ”hoppa över” investeringar i utbyggnad av det fasta telefonnätet.

I många fall begränsas överföringen av teknik till utvecklingsländer av lagar om den intellektuella äganderätten och praxis vid tillämpningen av lagarna. En förbättring av det internationella juridiska regelverket för överföring av teknik till utvecklingsländer skedde 2003 när TRIPs-avtalet²³ om folkhälsa nåddes i Världshandelsorganisationen WTO. Avtalet gjorde det möjligt för utvecklingsländer med kapacitet att tillverka läkemedel att få tillgång till mediciner som skyddas av patent i de industrialiserade länderna, bland annat bromsmediciner mot hiv och aids.

Men kraven under TRIPs att medicinerna tillverkas på nationell licens har begränsat möjligheterna att exportera mediciner till länder i Afrika där det finns ett trängande behov av billiga läkemedel. Följden är att överenskommelsen har fått begränsad betydelse och de förväntade gynnsamma effekterna har inte infriats. **Regelverken för den intellektuella äganderätten, bland annat TRIPs, ska efterlevas men de fattigas behov måste beaktas till fullo. Det kommer fortfarande att vara nödvändigt att hålla ett öga på nationella myndigheter som övervakar internationella regler om intellektuell äganderätt, bland annat TRIPs, för att bevaka att de till fullo beaktar de fattigas behov, liksom de övergripande frågorna om utveckling och klimatförändringar.**

Fortfarande återstår en väldig potential av outnyttjad teknik och vetenskap som kan användas i kampen mot fattigdomen. **De industrialiserade länderna bör öka stimulansen av den privata sektorn, bland annat genom partnerskap mellan privata aktörer och samhället, för att ge utvecklingsländerna tillgång till teknik, särskilt teknik som kan bidra till att minska fattigdom och hunger. Det är nödvändigt att få till stånd innovativa former för samhällets stöd till forskning och utveckling av tekniker som är användbara i kampen mot hungern. När regelverk skapas för skyddet av intellektuell äganderätt, såsom överenskommelsen om TRIPs, bör utvecklingsländernas behov beaktas och reglerna tillämpas flexibelt med hänsyn till tekniker som kan bidra till att minska fattigdom, hunger och sjukdomar.**

Delaktighet i globala beslut

De globala institutionernas effektivitet och legitimitet är beroende av att deras agenda och beslut ansluter till behoven och problemen hos majoriteten av de länder som berörs

av deras beslut och verksamhet. Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken har vidtagit en del åtgärder i rätt riktning men de måste göra mer för att öka utvecklingsländernas makt och delaktighet i organisationerna. **En mer representativ delaktighet av utvecklingsländerna i de globala institutionerna skulle leda till att större hänsyn togs till deras särskilda behov i ett rättvisare och mer accepterat universellt och legitimt system för hur globala beslut fattas och av vilka. Detta skulle i sin tur bidra till ett stabilare finansiellt system som bidrar till att öka välfärden för alla.**

SLUTSATSER

Millenniedeklarationen var ett uttryck för ett tidigare inte visat engagemang att förverkliga den samstämmighet om utvecklingspolitiken som vuxit fram vid FN:s konferenser och toppmöten. Sedan dess har ett stort antal deltagare och initiativ medverkat till att överenskommelser har lett till handling. Resultatet av dessa insatser börjar bli alltmer tydliga i många utvecklingsländer. På det hela taget fungerar strategin som den uttrycks i Millenniedeklarationen, slutdokumentet från konferensen i Monterrey 2002 om finansiering för utveckling, handlingsplanen från världstoppmötet i Johannesburg 2002 om hållbar utveckling och slutdokumentet från FN:s världstoppmöte 2005. Många av de initiativ och åtgärder som lyftes fram vid FN:s globala konferenser och i andra sammanhang har gett positiva resultat.

Dessa framgångar har gett upphov till en benägenhet att gratulera sig själv och en känsla av optimism. Men det finns inget utrymme för självbelåtenhet därför att framstegen är långt ifrån vad som kunde ha uppnåtts, som måste uppnås och de framsteg som världssamfundet har åtagit sig att uppnå. Många internationellt överenskomna utvecklingsmål, bland annat millenniemålen, har bara nåtts delvis. Många svåra utmaningar kvarstår sedan tidigare och blir alltmer uppenbara. Nya har börjat dyka upp. Alla inblandade aktörer måste erkänna och inse att, trots vad de åstadkommit, har de själva inte till fullo uppfyllt sina tidigare åtaganden.

Den handlingslinje som nu följs har visat sig vara framgångsrik. Därför måste den fullföljas och påskyndas. Nu måste fokus ligga på att genomföra åtagandena. Insatser och program som varit framgångsrika måste appliceras varhelst och närhelst det är lämpligt. Det gäller också pilotprojekt och projekt som ger snabba resultat, liksom andra initiativ som prövats i begränsad omfattning. Alla aktörer bör ta tillfället i akt och bygga vidare på framgångarna, därför att framsteg som krävt hårt arbete ofta kan vara bräckliga och lätt gå förlorade, särskilt i de fattigaste länderna. Regeringar behöver, enskilt och kollektivt, dra nytta av den gynnsamma globala ekonomiska situationen för att konsolidera och vidmakthålla de nyvunna förbättringarna genom att förnya sina åtaganden inom en rad områden som gör det möjligt att nå de internationellt överenskomna utvecklingsmålen.

---

¹⁾ Rapporterna finns på Svenska FN-förbundets webb www.fn.se. Red. anm.

²⁾ TRIPs (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) är ett internationellt avtal som reglerar handelsfrågor vad gäller immaterialrätt. Avtalet omfattar bland annat regler för upphovsrätt, patent och varumärken. Red. anm.

FN:s utvecklingsagenda – millenniemålen i fokus

FN har under årens lopp anordnat en rad internationella konferenser om olika frågor, exempelvis utveckling, mat, barns och kvinnors situation, befolkningsfrågor, vatten, miljö, hållbar utveckling, finansiering för utveckling och handel. Inte minst under 1990-talet anordnades några av de största konferenserna, med tiotusentals deltagare från hela världen. På FN:s konferenser är det regeringar som är ”huvudrollsinnehavare”. Men många andra deltar och påverkar besluten, inte minst representanter för enskilda organisationer.

På konferenserna antas dels kortfattade politiska deklARATIONER, dels omfattande mer eller mindre konkreta handlingsprogram. Det kanske mest kända handlingsprogrammet som antagits vid en FN-konferens är Agenda 21 som antogs vid toppmötet om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992.

Många vackra ord har sagts vid dessa konferenser. Regeringar har ställt sig bakom handlingsprogram som ibland har varit mycket precisa i sina förslag. Det är dock löften som inte är ”juridiskt bindande”, till skillnad från en konvention som en regering har ratificerat. Men löftena är politiskt och moraliskt bindande.

Millenniedeklarationen

Det har visat sig att de vackra orden inte alltid omsatts i praktisk handling. Därför beslöt FN:s generalförsamling att använda millennieskiftet som en hävstång för världens ledare att ånyo ställa sig bakom några av sina löften till världens folk.

Den 6 till 8 september 2000 samlades FN:s dåvarande 189 medlemsländer till det så kallade Millennietoppmötet i New York. 147 länder representerades av sina stats- eller regeringschefer. Ett förslag till deklARATION hade förberetts av FN-sekretariatet som före toppmötet hade cirkulerat förslaget bland medlemsländerna för diskussion. På toppmötet antogs Millenniedeklarationen, en kortfattad deklARATION som lyfter fram sex grundläggande värderingar som anses särskilt viktiga i de internationella relationerna:

- Frihet
- Jämlikhet
- Solidaritet
- Tolerans
- Respekt för naturen
- Delat ansvar

För att dessa värderingar ska kunna omsättas i handling definierar deklARATIONEN ett antal mål inom sju sakområden:

- Fred, säkerhet och nedrustning
- Utveckling och fattigdomsbekämpning
- Skydd av vår gemensamma miljö
- Mänskliga rättigheter, demokrati och god samhällsstyrning
- Skydd av de sårbara

- Åtgärder för att möta Afrikas särskilda behov
- Ett starkare Förenta Nationerna

FN:s millenniemål

I deklARATIONEN finns också de så kallade millenniemålen. De är åtta till antalet och varje mål består av ett eller flera konkreta delmål (sammanlagt 18 stycken). För att kunna mäta huruvida en regering lyckas eller inte i sitt arbete för att nå målen använder man 48 indikatorer/mätinstrument. Dessa kommer troligen att kompletteras av de fyra som nämns i generalsekreterarens rapport (*se s 14*).

De sex första målen handlar om insatser som framför allt måste göras i utvecklingsländer. Mål 7 som handlar om hållbar utveckling berör både utvecklingsländer och industrialiserade länder. Mål 8 som handlar om ett globalt partnerskap för utveckling ska framför allt uppfyllas av de industrialiserade länderna.

Regeringar ska lämna in rapporter till FN om sitt arbete för att nå målen. Det är framför allt utvecklingsländer som gör det. Ofta bistår FN-organen i landet i fråga regeringen att sammanställa rapporten.

Statistiken i rapporterna är många gånger bristfällig då landet inte har tillförlitlig statistik att tillgå. Flera FN-organ stödjer insatser för förbättrad statistik.

Även några industrialiserade länder har lämnat rapporter, bland dem Sverige.

De flesta mål har 1990 som basår för mätningarna och 2015 som det år då målen ska vara uppnådda.

Uppföljning och utvärdering

2005 var det dags för ett nytt världstoppmöte i FN:s regi. Under några dagar i september diskuterade representanter för FN:s medlemsländer, inklusive ett antal stats- och regeringschefer, vilka utmaningar världssamfundet står inför och hur dessa kan övervinnas.

Bland annat presenterades en rapport "Satsa på utveckling: Så kan millenniemålen nås", sammanställd av FN:s millennieprojekt under ledning av ekonomiprofessorn Jeffrey Sachs. De cirka 250 forskarna som deltagit i projektet hade tagit fram en strategi för hur millenniemålen skulle kunna nås till 2015.

Om strategin följs skulle

- 500 miljoner människor kunna befrias från fattigdom
- 300 miljoner människor förskonas från hunger
- Två miljoner barn räddas från att dö före fem års ålder
- 350 miljoner människor få tillgång till rent dricksvatten och 650 miljoner människor få tillgång till hygieniska toaletter.

Andra frågor som diskuterades på världstoppmötet var till exempel världssamfundets "skyldighet att skydda" invånare i ett land där staten utsätter sin egen befolkning för systematiska och grova övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter. En skyldighet som de deltagande staterna ställde sig bakom.

En annan viktig fråga var FN:s reformering. Hur ska FN:s huvudorgan, exempelvis

generalförsamlingen, ekonomiska och sociala rådet och säkerhetsrådet kunna bli mer effektiva och trovärdiga? Sedan 2005 har flera initiativ tagits.

Ekonomiska och sociala rådet

FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) som ska samordna FN-systemets utvecklingsinsatser har aldrig blivit ett starkt och betydelsefullt huvudorgan som exempelvis säkerhetsrådet.

ECOSOC är en mötesplats för FN:s medlemsländer där deltagarna diskuterar och antar resolutioner som i praktiken sällan får någon större betydelse. Rådet kan ses som ett mellanled mellan FN:s underorgan som bereder ärenden och generalförsamlingen som fattar besluten.

För att göra ECOSOC mer intressant och politiskt tyngre är mötena nu för tiden uppdelade i ett antal så kallade segment där deltagarna diskuterar olika frågor, exempelvis FN:s operativa arbete i fält, samordning mellan organen i FN-systemet och humanitära frågor. Sedan några år inbjuds statsråd eller deras ställföreträdare till ett högnivåmöte varje år för att diskutera ett aktuellt tema. Där dras riktlinjer upp för FN:s policy och insatser på området i fråga. Det förs även en dialog mellan medlemsländernas regeringsföreträdare och cheferna för Världsbanken, Internationella valutafonden (IMF), Världshandelsorganisationen (WTO) och FN:s konferens för handel och utveckling (UNCTAD).

Vid världstoppmötet 2005 beslöt deltagarna att ECOSOC varje år skulle anordna en översyn av hur arbetet för att nå millenniemålen fortskrider. Mötet skulle vara på ministernivå för att de politiskt ansvariga i varje land skulle vara informerade om läget för att kunna fatta de beslut som krävs för att arbetet ska bli framgångsrikt och målen nås.

Årlig granskning

Det första ministermötet för översyn av millenniemålen anordnades i juli 2007. Inför det mötet hade generalsekreteraren sammanställt rapporten ”Behov av ökade insatser för utrotning av fattigdom och hunger, inklusive genom det globala partnerskapet för utveckling”. Rapporten sammanfattas i denna skrift.

FN:s generalsekreterare ser den årliga granskningen på ministernivå som en plattform för ekonomiska och sociala rådet att övervaka och underlätta förverkligandet av FN:s utvecklingsagenda inklusive millenniemålen. Mötena ska leda till ökat ansvarstagande bland regeringar och andra aktörer inom utvecklingsområdet. De ska också stimulera till närmare samarbete mellan olika aktörer regionalt och nationellt.

Vid det första översynsmötet antog deltagarna den 10 juli 2007 en så kallad ministerdeklaration (E/2007/L.13). I deklarationen står det bland annat:

- Vi upprepar ånyo vårt beslut att öka våra insatser för att utrota det gissel som fattigdom och hunger utgör och prioritera detta mål i nationella utvecklingsstrategier och i det internationella utvecklingssamarbetet.
- Vi inser att hållbar ekonomisk tillväxt är viktig för utrotning av fattigdom och hunger, framför allt i utvecklingsländer. Vi förbinder oss att främja hållbar ekonomisk utveckling i utvecklingsländer

och menar att nationella insatser inom det här området bör understödjas av en internationell miljö som underlättar insatserna.

- Vi upprepar att utrotning av fattigdom, hunger och undernäring, inte minst när barn drabbas, är avgörande för att millenniemålen ska kunna nås och att landsbygdsutveckling och utveckling av jordbruket bör vara en integrerad del av nationell och internationell politik. Vi efterfrågar ökade investeringar på landsbygden och i jordbruket för att trygga livsmedelssäkerheten och ökat stöd till jordbruksutveckling och bistånd för handel inom jordbrukssektorn i utvecklingsländer.
- Vi betonar att ökad tillgång till rent dricksvatten, sanitet, energi, obligatorisk utbildning, hälsovård och social trygghet, genom nationella insatser och internationellt stöd, kommer att minska både ojämlikhet och fattigdom.

Ministerdeklarationen avslutas med att deltagarna säger sig vilja fortsätta sitt engagemang i det förnyade och stärkta ekonomiska och sociala rådet i syfte att möjliggöra framsteg så att de internationellt överenskomna utvecklingsmålen, inklusive millenniemålen, kan nås.

Millenniemaalen

1. UTROTA EXTREM FATTIGDOM OCH HUNGER

DELMÅL 1. Andelen människor som lever på mindre än en dollar per dag ska halveras mellan 1990 och 2015.

DELMÅL 2. Andelen hungrande människor ska halveras mellan 1990 och 2015.

2. UPPNÅ GRUNDSKOLEUTBILDNING FÖR ALLA

DELMÅL 3. Alla barn i hela världen, flickor och pojkar, ska kunna fullfölja sin grundskoleutbildning. Målet ska vara uppnått 2015.

3. FRÄMJA JÄMSTÄLLDHET OCH KVINNORS MAKT

DELMÅL 4. Könsskildring i grund- och gymnasieskolan ska vara avskaffad helst till 2005, och i all utbildning senast 2015.

4. MINSKA BARNADÖDLIGHETEN

DELMÅL 5. Antalet barn som dör före fem års ålder ska minska med två tredjedelar mellan 1990 och 2015.

5. FÖRBÄTTRA MÖDRAHÄLSAN

DELMÅL 6. Mödradödligheten ska minska med tre fjärdedelar mellan 1990 och 2015.

6. STOPPA SPRIDNINGEN AV HIV/AIDS, MALARIA OCH ANDRA SJUKDOMAR

DELMÅL 7. Spridningen av hiv/aids ska hejdas och minskas.

DELMÅL 8. Spridningen av malaria och andra folksjukdomar ska hejdas och minskas.

7. SÄKRA HÅLLBAR UTVECKLING

DELMÅL 9. Principerna om hållbar utveckling ska integreras i den nationella politiken och i de nationella programmen och trenden att naturresurser går förlorade ska vändas.

DELMÅL 10. Andelen människor som saknar tillgång till rent dricksvatten och godtagbar sanitär standard ska halveras mellan 1990 och 2015.

DELMÅL 11. Förhållandena för minst 100 miljoner människor som bor i slum ska förbättras till 2020.

8. UTVECKLA ETT GLOBALT PARTNERSKAP FÖR UTVECKLING

DELMÅL 12. Ett öppet, reglerat, förutsägbart, icke-diskriminerande handels- och finanssystem ska vidareutvecklas.

DELMÅL 13. Hänsyn ska tas till de speciella behoven hos de minst utvecklade länderna.

DELMÅL 14. Hänsyn ska tas till de speciella behoven hos små utvecklingsländer som är öar.

DELMÅL 15. Ett helhetsgrepp på utvecklingsländernas skuldproblem ska tas genom nationella och internationella åtgärder i syfte att nå en hållbar skuldnivå på lång sikt.

Delmål 16. I samarbete med utvecklingsländer ska anständiga och produktiva arbeten för ungdomar utvecklas och strategier genomföras.

DELMÅL 17. I samarbete med läkemedelsföretag ska livsviktiga läkemedel till överkomliga priser tillhandahållas i utvecklingsländer.

DELMÅL 18. I samarbete med den privata sektorn ska ny teknik, framför allt inom information och kommunikation, göras tillgänglig.

FN:S GENERALSEKRETERARE RAPPORTERAR OM MILLENNIEMÅLEN

Skriften ingår i FN-förbundets serie FN-rapporter 2007. Rapporterna som ingår i serien har ett millenniemålsperspektiv.

I denna skrift sammanfattas FN:s generalsekreterare Ban Ki-moons rapport om millenniemålen till FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) 2007. Det är den första rapporten i sitt slag. Den låg till grund för en diskussion i ECOSOC:s så kallade högnivåsegment. För första gången anordnades ett ministermöte i syfte att granska arbetet med millenniemålen. Mötet avslutades med en ministerdeklaration i vilken deltagarna ånyo bekräftar sina åtaganden när det gäller millenniemålen.

Efter sammanfattningen av rapporten finns en artikel om FN:s utvecklingsagenda – med millenniemålen i fokus. Den ger en bakgrund till millenniemålen och vilken betydelse dessa har för FN:s och medlemsländernas insatser för utveckling och fattigdomsbekämpning.

Till varje skrift finns en pressmapp med bland annat en artikel om Sveriges politik för global utveckling (PGU) och hur den relaterar till de frågor berörda FN-rapporter tar upp.

På FN-förbundets webb www.fn.se finns mer att läsa om millenniemålen.